Kriminalomsorgen region øst

STATENS SIVILRETTSFORVALTNING
Postboks 2105 Vika
0125 OSLO

Deres ref:	Vår ref:	Dato:
25/16316	2025/70043-11	27.08.2026

Tilsvar på tilsynsrapport av 10.02.2026 - avdeling Valdres

Kriminalomsorgen Innlandet avdeling lavere sikkerhet Valdres har gått gjennom rapporten og vil har komme med et tilsvar.

Tilsynsrådet har i sin rapport kommet med noen anbefalinger og noen punkter som de ønsker tilbakemelding på. Vi vil under komme med svar på punkter som det ønskes tilbakemelding på, men vi kommer også med noen tilsvar på tilsynsrådet sine anbefalinger.

De anbefalinger det ikke gis tilbakemelding på tas til etterretning, og vi ser på dette som viktige og konstruktive punkter til å forbedre vårt allerede gode arbeid i avdeling Valdres.

Vi vil begynne med å påpeke at vi opplever det som uheldig at tilsynsrapporten av 10.februar 2026 offentliggjøres før Kriminalomsorgen Innlandet, avdeling lavere sikkerhet, Valdres, har fått kommet med sine tilsvar, samtidig som at den publiserte tilsynsrapporten har flere faktafeil som det ble gitt en skriftlig tilbakemelding på til tilsynsrådet 8.juli 2026.

Det står i rapporten i punkt 4 at *fengselets redegjørelse vil bli publisert sammen med tilsynsrapporten.* Dette skjedde ikke. Kriminalomsorgen Innlandet avdeling Valdres fikk mulighet til å kommentere faktaopplysningene i rapporten med frist 9.juli før denne ble offentliggjort. Avdeling Valdres sendte inn kommentarer på fakta sjekken 8.juli 2026, og rapporten ble offentliggjort 22.juli 2026.

Rapporten har fortsatt flere faktafeil, og Kriminalomsorgen Innlandet reagerer på at Tilsynsrådet offentliggjør en foreløpig rapport før fengselet har fått mulighet til å komme med tilsvaret. Vi opplever at når rapporten publiseres uten tilsvar, så setter det avdelingen i et ufortjent svært dårlig lys – og der konsekvensen blir at ansatte ble hengt ut i blant annet NRK, Oppland Arbeiderblad og Avisa Valdres for å gjøre en dårlig jobb. Her burde tilsvaret foreligget før rapporten ble offentliggjort.

Postadresse:	Besøkadresse:	Telefon: 21 53 73 00	Saksbehandler:
Postboks 694	Linjeveien 50, 2344 Ilseng	Org.nr: 911830868 mva	Ola Busterud
4302 Sandnes			E-post: dokumentsenter@kriminalomsorg.no

Det er i rapporten viktig at det framkommer at lokasjon Valdres er en del av en større enhet, Kriminalomsorgen Innlandet. En av punktene i tilbakemeldingen på faktaopplysninger som ble sendt til Tilsynsrådet 8.juli var at avdeling Valdres gjennom hele rapporten omtales som «Valdres fengsel». Avdeling Valdres er en avdeling under Kriminalomsorgen Innlandet, og er ikke et eget fengsel. Det virker ikke som om Tilsynsrådet fullt ut har forstått at avdeling Valdres tilhører Kriminalomsorgen Innlandet som samarbeider tett, og drar god synergi av å være mange seksjoner, avdelinger og lokasjoner. Vi har felles ressurser, deler på oppgaver og hjelper hverandre. Fordi vi har mange lokasjoner innen samme enhet, opplever vi at vi, sammenlignet med andre enheter, fort og enkelt får til god logistikk og flyt, når eksempelvis innsatte har særskilte behov.

Tilsynsrådets anbefalinger og punkter de ønsker tilbakemelding på følger her:

Generelt om Valdres avdeling og innsattbefolkningen

Tilsynsrådet anbefaler at avdeling Valdres

- sikrer at innsatte mellom 18 og 24 år får tilstrekkelig oppfølging

Avdeling Valdres har høyt fokus på at samtlige innsatte mellom 18 og 24 år skal få tilstrekkelig oppfølging; samtlige får en kontaktbetjent, tilbud om BRIK (Behov og Ressurs Kartlegging), samtale med skole, helse, nav, og derav oppfølging ut fra ønsker og behov. Avdeling Valdres har deltatt i et prosjekt som gjør at samtlige unge innsatte i perioden har fått tilbud om POP – Plan for Oppfølging og Progresjon. POP innføres som varig tiltak fra høsten 2026. Kontaktbetjenter gir informasjon, har jevnlige støttesamtaler, og jobber fortløpende med motivasjonsarbeid ift denne gruppen. Valdres videregående skole snakker og kartlegger alle, og gir tilbud om karriereveiledning for de som er i behov av dette. Unge innsatte prioriteres ved plass i programvirksomhet, og avdeling Valdres tilbyr programmet Tenk Ut ukentlig året gjennom.

På side 4 i punkt 2.1 avsnitt 5 skriver tilsynsrådet av Valdres ikke har noen ungsomsansvarlig. Kriminalomsorgen Innlandet har en har en ungdomsansvarlig i *enheten*, denne er knyttet til avdeling Samfunn, som Valdres samarbeider tett med. Avdeling Valdres har en kontaktbetjent UNG som er kontaktbetjent med særlig ansvar for unge mellom 18-24 år. Avdeling Valdres kan ikke her sees uavhengig av *enheten*.
Det står videre på side 4 i siste avsnittet under punkt 2.1 at Tilsynsrådet har mottatt informasjon om at flesteparten av de innsatte mellom 18 og 24 år i avdeling Valdres verken opplevde å bli motivert, få oppfølgning, råd og karriereveiledning eller et individuelt tilpasset innhold og progresjon. Her opplever avdeling Valdres at tilsynsrådet uforbeholden aksepterer informasjon de har mottatt fra noen innsatte uten å stille spørsmål til ledelsen rundt dette før det publiseres.

LEIEFORHOLD OG PERSONVERN

Tilsynsrådet anbefaler at avdeling Valdres

- unngår å publisere bilder av innsatte som ikke har samtykket til det, på offentlige nettsider.

Her vil avdeling Valdres påpeke at det *ikke* publiseres bilder av innsatte som ikke har samtykket til det, på offentlige nettsider. KDI/ Kriminalomsorgen Innlandet har skriftlige

retningslinjer for bruk av sosiale medier, som blir overholdt, - og lokasjonen er svært opptatt av å ivareta personsikkerhet og taushetsplikt.

I Kriminalomsorgens kommunikasjonsstrategi 2021-2026 kommer det føringer på vår bruk av sosiale medier. Kunnskapen i samfunnet om hva kriminalomsorgen gjør er fortsatt begrenset, og det kan det virke som om mange har klare meninger om kriminalomsorg og straffegjennomføring, uten at disse meningene og oppfatningene nødvendigvis er fundert på fakta, - og det har dermed i flere år vært en utfordring for etaten å fylle kunnskapsgapet.

Et mål i strategien 2021-2026 er: Moderne kommunikasjonsplattformer.
Delmål:

- Vi har effektive og moderne kommunikasjonsplattformer
- Vi bruker aktivt nye kommunikasjonskanaler

Kriminalomsorgen skal tilstrebe størst mulig åpenhet innenfor de rammer lovverket setter. Vi skal praktisere mer offentlighet, og vi skal utvikle en kommunikasjonskultur for å møte omverdenen som bygger på tilgjengelighet, troverdighet og en aktiv holdning.

Kriminalomsorgen sin tilstedeværelse i sosiale medier er besluttet sentralt i Kriminalomsorgsdirektoratet sin handlingsplan, for å kunne være en plattform til å gi publikum ute i samfunnet korrekt og oppdatert informasjon om arbeidet vi utfører som f.eks tilbakeføringsarbeid, aktiviteter, fagartikler, verdensdagen for psykisk helse, verdensdagen for selvmordsforebygging, overdoseforebygging, pårørendearbeid, ledige stillinger, nyheter om hva som skjer innenfor Kriminalomsorgen sentralt- og lokalt ute på enhetene.

Kriminalomsorgen ønsker videre å gi pårørende, ansatte og samfunnet generelt oppdatert og korrekt informasjon. Kriminalomsorgen har en verdi som er Åpenhet - så ved å være tilstede i sosiale medier kan Kriminalomsorgen være mer tilgjengelig og synlig i samfunnsdebatten.

Det handler også om forebygging og holdningsarbeid. Gjennom sosiale medier kan man kommunisere budskap om rehabilitering, trygghet, tilbakeføring og ansvarliggjøring – viktige elementer i kriminalomsorgens oppdrag. For eksempel handler mye av kriminalomsorgens arbeid om at straffegjennomføring skal være meningsfull og bidra til at personer ikke begår ny kriminalitet. Sosiale medier kan være en kanal for å synliggjøre dette arbeidet og påvirke holdninger i befolkningen.

I tillegg kan sosiale medier brukes til rekruttering og profilering for å nå potensielle medarbeidere, samarbeidspartnere og frivillige organisasjoner som jobber innenfor kriminalomsorgen. Å synliggjøre Kriminalomsorgen og arbeidet gjør det lettere å få til samarbeid og engasjement.

Bilder av domfelte og innsatte legges som hovedregel ikke ut. Om man ikke ønsker å være synlig på bilder så er dette noe som selvfølgelig hensyntas. De ganger innsatte velger å stå fram i media, aviser, tv eller i sosiale medier foreligger det signert samtykkeerklæring som journalføres i kriminalomsorgens arkivsystem.

Tilsynsrådet ber om <u>tilbakemelding</u> på

- hvordan kriminalomsorgen følger opp utleiers forpliktelser.
- om innsatte som skal sone i Valdres fengsel blir informert om at tomteeiers besøkende ikke signerer taushetserklæring.

Det at avdelingen ligger på en privat eid øy betyr ikke at utleier bor på fengselsområdet. Han bor på et avgrenset området av øya hvor innsatte ikke har anledning til å oppholde seg, og hans besøkende får informasjon fra utleier om at de ikke skal bevege seg inn på avdelingen sitt avgrensede området. Utleier har ansvar på vedlikehold av bygningsmassen, så han har på samme måte som Statsbygg sine ansatte ved andre lokasjoner i Innlandet signert taushetserklæring.

Innsatte blir ikke informert om besøkende som kommer til utleier, da de besøkende ikke har adgang til avdelingen sine områder og derfor ikke er i behov av å signere noen taushetserklæring.

Ved planlagte og organiserte besøk til avdelingen (fengselsområdet) henges det opp informasjon til innsatte om når besøket er og hvem som kommer. Dette gir da de innsatte en informasjon om at dersom de ikke ønsker å bli eksponert så må de holde seg på visse områder i den perioden besøket er tilstede.

I vedtak om innvilgelser av overføring til avdeling Valdres, samt i informasjonsskriv som sendes domfelte før de møter direkte til soning avdeling inneholder et avsnitt om at vi er en avdeling som ofte tar imot besøk utenfra, for eksempel journalister, politikere, frivillige organisasjoner og andre. Informasjon om avdeling Valdres som ligger på kriminalomsorgens hjemmeside vil oppdateres med samme informasjonen.

<u>BRUK AV TOLK</u>

Tilsynsrådet anbefaler at avdeling Valdres

- sikrer at innsatte som ikke kan kommunisere med fengselet på norsk, forstår innholdet i vedtak og informasjon fra fengselet. I den utstrekning det er nødvendig, må fengselet benytte tolk.

Kriminalomsorgen Innlandet har en egen Avdeling Utenlandske innsatte (Kongsvinger), med spisskompetanse på kommunikasjon med fremmedspråklige. Innsatte som ikke snakker norsk eller engelsk sluses i all hovedsak hit, hvor skole, kurs-tilbud, lærere, bibliotek etc er tilpasset de med store språkutfordringer spesielt. Kun unntaksvis vil innsatte som ikke snakker norsk eller engelsk sone i Valdres, og i disse tilfellene vil avdeling Valdres sørge for å benytte tolk der det er nødvendig.

På tidspunktet for tilsynet var det *en* innsatt som forsto mindre godt norsk, ikke flere slik tilsynsrådet har skrevet i sin rapport. Avdeling Valdres unngår ikke å bruke tolk på grunn av kostnader, men fordi man har klart å formidle informasjon av hverdagslig informasjon med google translate og engelsk der det har vært ord innsatte ikke forsto. Det var også kun til hverdagslig informasjon vi benyttet en medinnsatt som tolk. Ofte kom da disse to sammen inn i vakta for at den medinnsatte ville hjelpe til med å tolke.

Er det vedtak som skal formidles så benyttes det tolk. Dette ble senest benyttet ovenfor denne innsatte 25.februar 2026. Vi benytter tolketjenesten i Oslo kommune.

RELIGIONSUTØVELSE

Tilsynsrådet anbefaler at avdeling Valdres

- tilkaller imam når innsatte ønsker det, og aktivt spør om det er ønskelig.

Det er fengselspresten som informerer om, og som koordinerer alle livssynsforespørsler. Fengselspresten har dette som en del av sin rutine, og tilkaller imam når innsatte ønsker dette. Innsatte informeres både skriftlig og muntlig. Kriminalomsorgen Innlandet har som eneste kriminalomsorgsenhet i landet et livssynsprosjekt, - som gjør at enheten har høy kompetanse, retningslinjer og gode rutiner for å ivareta religionsutøvelse.

ØYRÅDET

Tilsynsrådet anbefaler at avdeling Valdres

- tilrettelegger for fysiske møter mellom øyrådet og fengselsleder med et jevnlig, fast tidspunkt.

Øyrådet er et forum for innsatte som avholdes siste fredagen i hver måned der de kan møtes og ta opp saker de er opptatt av.
Det er bare adgang å ta opp saker som angår det daglige livet i fengselet. Regelen om at bare dagligdagse temaer kan tas opp gir henvisning til at det må angå mange, og at evt utfordringer/spørsmål oppstår ofte.
Det er også en del begrensninger for hva de kan ta opp som gruppe. Forhold til organisering av sikkerheten og konflikter mellom innsatte og ansatte er saker de er avskåret å ta opp som gruppe. Dette må tas opp direkte med ledelsen.
Også saker om endring av rutiner vil også rammes av denne begrensingen.

Øyrådet ledes av talsmann for innsatte, og de viktigste sakene tar talsmann videre med i et møte hvor lokasjonsleder, underverksmester og dagbetjenten deltar.

SELVDRAPSRISIKO OG SELVDRAP

Tilsynsrådet anbefaler at Valdres fengsel

- følger rutinene for å opprette tiltaksplaner for innsatte som har forhøyet selvdrapsrisiko.
- så langt det er mulig følger opp innsatte som utviser risikofaktorer for å begå selvdrap eller selvskading.
- sikrer at innsatte som har forhøyet risiko for selvdrap og skading, blir møtt med økt menneskelig kontakt, omsorg og aktivisering.

Samtlige innsatte kartlegges av kriminalomsorgen med tanke på suicidalfare, ved innkomst. Både kartleggingsskjema Del 1 og Tiltaksplan Del 2 Oppfølging av suicidale, ligger i KIKS, og er gjort kjent for fengselsbetjentene at skal fylles ut. I praksis ser vi at Del 2 tiltakene ofte belyses muntlig på overlapp, - og i et samarbeid mellom innsatte, fengselshelsetjenesten, spesialisthelsetjenesten og hjemkommunen. Alle innsatte som

utviser risikofaktorer for å begå selvdrap eller selvskading, drøftes på overlapp flere ganger daglig, samt på tverrfaglig møte ukentlig, der fengselslege og spesialisthelsetjeneste deltar. Mange har svært korte dommer, og ved tidspress har fengselslokasjonen prioritert og rent praktisk få tiltakene på plass, og å journalføre disse, framfor skriftliggjøring av plan. Ofte har tiltaksplan Del 2 blitt erstattet av behandlingsplan / IP, som kriminalomsorgen har vurdert tilstrekkelig. Fra høsten av skal også POP plan fylles ut, der tiltak knyttet til helse inngår som en del av dette.

Generelt vil vi si at fengselsbetjentene i avdeling Valdres er gode på miljøarbeid og miljøsensitivitet. De delta aktivt i fellesskapet med de innsatte for å fange opp signaler på uregelmessigheter i miljøet, være bevisste på hva som foregår i miljøet, være bevisste på atferdsendringer hos innsatte, fange opp irritasjon/frustrasjon, mindre konflikter, uenigheter, tilbaketrekning fra enkelte innsatte e.t.c.

Tiltak: Lokasjonsleder vil minne fengselsbetjentene på at Del 2 skal fylles ut skriftlig der dette fremkommer at skal gjennomføres i henhold til kartleggingsskjema del 1.

TILGANG TIL HELSETJENESTER

Tilsynsrådet anbefaler at avdeling Valdres

- arbeider for økt kapasitet i helsetjenesten i fengselet.
- arbeider for at de innsatte får nødvendig bistand for å ivareta sin psykiske helse.
- fører en oversikt over når og hvorfor helsefremstillinger flyttes på.
- arbeider for å unngå flytting av helsefremstillinger.

Først vil vi kommentere en kommentar i punkt 2.9, avsnitt 2 . Der står det kommentert fra Tilsynsrådet i siste setning at på tilsynstidspunktet var legen sykemeldt. Dette mener vi at ikke har noe til rapporten å gjøre da kommunehelsetjenesten har tilgjengelige legetjenester for innsatte i avdelingen dersom det er fravær.

Avdeling Valdres har allerede over lang tid arbeidet for økt kapasitet i helsetjenesten i Valdres, - har skrevet brev, har hatt jevnlige møter med kommunehelsetjeneste og spesialisthelsetjenesten, - for å sikre økt kapasitet og gode nok helstjenester i fengselslokasjonen. Når det er sagt; med kun 25 innsatte, fordelt på sykepleier, lege, spesialisert sosionom, spesialisthelsetjeneste etc, opplever vi at våre innsatte tilbys svært god helseoppfølging – langt bedre enn befolkningen i samfunnet for øvrig. Det er gode rutiner for helsekartlegging, behandlingsvurdering og oppfølging. Det er svært kort ventetid på legetimer, samtale med sykepleier og spesialisthelsetjenester, langt kortere enn ute i samfunnet for øvrig. Det er sjelden helsefremstillinger flyttes på, og gjøres dette, så skjer det alltid i samråd med/ vurdering fra helsetjenesten, og går ikke ut over innsattes hjelpebehov. Fengselshelsetjenesten tilbyr innsatte helsekartlegging samme dag som de ankommer fengslet, og de henvises raskt videre om de er i behov av støttesamtaler eller vurdering av spesialisthelsetjeneste.

Oppfølging av psykisk syke.
Det er i all hovedsak fengselshelsetjenesten som følger opp psykisk syke innsatte. Dette betyr at kartlegging, behandlingsvurderinger, støttesamtaler og oppfølging journalføres i kommunens helsetjeneste. Helsetjenesten har taushetsplikt overfor kriminalomsorgen når innsatte ikke samtykker. Selv når innsatte samtykker til deling, skal tjenestene være varsomme, og ikke dele mer enn nødvendig.

Fengselsbetjentene følger opp de anbefalte tiltak og råd de får av fengselshelsetjenesten. Lokasjon Valdres avholder ukentlige faste Tverrfaglige møter der både ledelse i kriminalomsorgen, lege, sykepleier, NAV, skole møter opp. Dette for å sikre god oppfølging, og forhindre glippsoner.

KONTAKT MED OMVERDEN

Tilsynsrådet anbefaler at avdeling Valdres

- anskaffer trådløse telefoner som innsatte kan benytte ute eller på brakkene.

Kriminalomsorgens telefon-system er et område som ligger på nasjonalt nivå/ er opp til KDI å svare ut. Avdeling Valdres har i flere år løftet temaet opp på KDI-nivå; innsattes krav og ønsker, - og kan ikke kritiseres for å ha et nasjonalt telefonsystem som det er besluttet av KDI at vi skal ha. Men vi ta opp anbefalingen med enhetens IKT-ansvarlige for at de kan undersøke saken videre.

Tilsynsrådet ber om tilbakemelding på

- om skurring i telefonsamtaler fortsatt er et problem.

Per dags dato så skurrer det ikke i telefonene under telefonsamtaler.

TILBAKEFØRINGSARBEID

Tilsynsrådet ber om tilbakemelding på

- hvordan kartlegginger av innsatte, fra opphold i andre fengsler, benyttes i tilbakeføringsarbeidet i avdeling Valdres.

Avdeling Valdres har svært gode rutiner på BRIK-kartlegging av innsatte. Alle innsatte tildeles en kontaktbetjent som følger opp under hele oppholdet.
En kontaktbetjent skal legge forholdene til rette for at innsatte skal bli i stand til å gjøre en egen innsats for å motvirke et kriminelt handlingsmønster. Kontaktbetjenten har en viktig funksjon ved å bistå innsatte i dette arbeidet og skal arbeide aktivt sammen med den innsatte i hans motivasjons- og endringsprosess.

Kontaktbetjent informerer muntlig om BRIK, i tillegg er brosjyrer tilgjengelig. Samtlige innsatte tilbys BRIK i Valdres. Dersom innsatte kommer fra opphold i andre fengsler, følges denne opp/ benyttes i videre arbeid. Om det er lang tid siden, eller ved behov, tilbys re-kartlegging. Dersom innsatte takker nei til kartlegging eller re-kartlegging jobbes det med motivasjon.

Avdeling Valdres er blant de fengselslokasjonene i Norge som ligger prosentvis høyest på statistikken ift BRIK-kartlegginger/ re-kartlegginger og progresjonssamtale/ informasjon om

straffegjennomføring utenfor fengsel. Valdres har godt samarbeid med avdeling Samfunn, og flere andre friomsorgskontor.

Vi tar innspillene fra Tilsynsrådet til etterretning og vil fortsatt arbeide for å bevare det gode tilbudet som gis til innsatte i Valdres.

Med hilsen

Ola Busterud
Avdelingsleder

Lene Hansen
Fengselsinspektør

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.